РЕДАКТОРСЬКА КОЛОНКА

ВАЖЛИВА ПОДІЯ В ЄВРОПЕЙСЬКОМУ НАУКОВОМУ ЖИТТІ

З 5 по 8 вересня на базі Південного регіонального центру Національної академії Правових наук України, за участю Інституту міжнародного та зарубіжного кримінального права імені Макса Планка (м. Фрайбург, ФРН), Одеського національного університету імені І. І. Мечникова і Національного університету «Одеська юридична академія», при підтримці Німецького фонду міжнародного правового співробітництва відбулась міжнародна науково-практична конференція «Гармонізація законодавства кримінально-правового направлення в сучасній Європі».

Модераторами конференції виступили: з німецької сторони — доктор юридичних наук, професор Ганс-Йорг Альбрехт, директор Інституту міжнародного та зарубіжного кримінального права імені Макса Планка; з української сторони — доктор юридичних наук, професор Євген Львович Стрельцов, проректор, завідувач кафедри кримінального права, кримінального процесу і криміналістики Одеського національного університету імені І. І. Мечникова. Німецький фонд міжнародного правового співробітництва представляв пан Франк Хупфельд.

В роботі конференції прийняли участь більше 50 фахівців з університетів, науково-дослідних інститутів, судових органів та органів прокуратури з Німеччини, Росії, Молдови та України.

Робота конференції проходила по 4 напрямках: а) розвиток законодавства кримінально-правового напрямку в кінці XX — початку XXI сторіч; б) нові погляди на традиційні злочини; в) порівняльно-правові дослідження законодавства кримінально-правового напрямку; г) захист прав людини при правовій оцінці його діяння на різних стадіях кримінального процесу.

На конференції виступили наступні фахівці. З німецької сторони це директор Інституту міжнародного та зарубіжного кримінального права імені Макса Планка, доктор юридичних наук, професор Ганс-Йорг Альбрехт; ведучі наукові співробітники цього інституту доктор юридичних наук Еліко Циклаурі-Ламміх та доктор юридичних наук Міхаель Кіхлінг; завідувач кафедри кримінального права та процесу юридичного факультету університету Пассау, доктор юридичних наук, професор Мартін Фінке. Росію представляла багаторічний президент Російської кримінологічної асоціації, ведучий науковий співробітник Академії Генеральної прокуратури РФ, доктор юридичних наук, професор А. І. Долгова. З молдавської сторони — суддя Палати по кримінальних справах Верховного Суду Молдови Іон Архілюк; директор Інституту кримінально-правових реформ, доктор юридичних наук, професор Ігор Доля: заступник керівника управління Генеральної прокуратури Молдови Василе Левіцькі, керівник 2-го відділу Управляння по боротьбі з корупцією Молдовського Центру по боротьбі з економічними злочинами і корупцією, заступник керівника відділу кримінального розслідування Генеральної прокуратури Молдови Владимир Мошняга та ін. Українську сторону на конференції представляли: завідувач кафедри кримінального процесу національного університету «Одеська юридична академія», доктор юридичних наук, професор Ю. П. Аленін, доктор юридичних наук, професор, академік НАПрНУ Ю. В. Баулін, директор інституту по вивченню причин злочинності Національної академії Правових наук України, доктор юридичних наук, професор, академік НАПрНУ В. І. Борисов, кандидат юридичних наук, доцент кафедри кримінального права, кримінального процесу і криміналістики ОНУ імені І. І. Мечникова Т. О. Гончар, директор Кримського юридичного інституту Національного університету «Юридична академія

імені Ярослава Мудрого», доктор юридичних наук, професор, академік НАПрНУ Н. О. Гуторова, президент видавництва «Юрінком Інтер», доктор юридичних наук В. С. Ковальській, кандидат юридичних наук, доцент кафедри кримінального права, кримінального процесу і криміналістики ОНУ імені І. І. Мечникова Д. І. Крупко, заступник директора по науковій роботі Науково-дослідного інституту митної справи, доктор юридичних наук, професор А. А. Музика, науковий консультант Верховного Суду України, кандидат юрид, наук. О. І. Перепадя, проректор, завідувач кафедри кримінального права, кримінального процесу і криміналістики ОНУ імені І. І. Мечникова, доктор юридичних наук, доктор теології, професор, член-кореспондент НАПрНУ Є. Л. Стрельцов, завідувач кафедри адміністративного та кримінального права Академії адвокатури України, доктор юридичних наук, професор Є. В. Фесенко.

Ці доклади, їх обговорення, наукові дискусії, які при цьому виникали, сприяли прийняттю корисних рекомендацій до законодавчих структур, практичних органів та наукових установ щодо подальшого покращення їхньої роботи відносно вивчення змісту та ознак сучасної міжнародної злочинності, створення необхідної правової бази та удосконалення протидії таким злочинам.

Дозвольте мені, як одному з модераторів цієї конференції, додати важливий додатковий коментар до цієї визначної події.

Цей коментар буде враховувати декілька напрямків, які в цілому сприяли проведенню та роботі цієї важливої конференції.

По-перше, обґрунтування проведення цієї конференції. В основі такого рішення лежало розуміння того, що світова ситуація змінюється і потрібно від популярних обговорень в межах, умовно кажучи, національних меж виходити на таке обговорення на міжнародному рівні, причому не на рівні так званих міждержавних конференцій, а саме на рівні міжнародного обговорення.

Інститут міжнародного та зарубіжного кримінального права імені Макса Планка, який розташований в м. Фрайбурзі в Німеччині, багато років є флагманом світової науково-дослідної думки по найбільш актуальних проблемах кримінального права і кримінології. Причому такі дослідження цей інститут проводить не тільки, умовно кажучи, своїми силами. Постійно залучаються для проведення такої роботи і фахівці з багатьох інших країн.

Одним з важливих напрямків в діяльності цього інституту є проведення фахових конференцій з обговорення важливих проблем тенденцій сучасної злочинності, наукових рекомендацій щодо удосконалення її протидії. Причому інститут проводя такі конференції не тільки на своїй базі, а й в інших країнах.

Декілька років тому Україна, зокрема, Одеса, стала обговорюватися як одне з можливих місць проведення наступної конференції. Наша країна, враховуючи загальний високий рівень нашої правової науки та відповідний рівень кримінально-правової науки, мала усі попередні шанси на проведення такої конференції. Але ми розуміємо, що поряд з нами були ще країни з Східної Європи або з колишніх республік СРСР, які бажали провести у себе таку конференцію. Такі «роздуми» продовжувались декілька років і все ж, враховуючи наш науковий рівень, було прийнято відповідне рішення про проведення такої конференції в Одесі. І правові фахівці з Одеси вдячні керівництву Макс-Планк-Інституту і, в першу чергу, д. ю. н., проф. Гансу-Йоргу Альбрехту, за прийняття такого рішення.

Але, враховуючи відомі світові фінансові складнощі, виникали певні проблеми в безпосередній організації цієї конференції. І тут в повній мірі проявив свої можливості Німецький фонд міжнародної правової співпраці зі штаб-квартирою у Бонні та офісом у Києві. Потрібно сказати, що підтримка проведення таких науково-дослідницьких заходів не є основним завданням в діяльності цього фонду, тому і тут ми вдячні керівництву цього фонду за прийняття такого рішення. В першу

чергу, це стосується віце-президента цього фонду д-ра Штефана Хюльсхерстера, який відповідає за роботу цього фонду в Україні, Молдові та Білорусі. В роботі конференції прийняв безпосередню участь представник цього фонду пан Фран Хупфельд, який під час роботи конференції неодноразово приймав участь в обговоренні багатьох складних проблем. Говорячи про цей фонд, потрібно обов'язкового сказати про його київського менеджера Г. В. Рижкова, який доклав багато зусиль в якісну організацію та проведення цієї конференції.

Якщо більш детально казати про змістовні моменти прийняття такого рішення, то, на нашу думку, багато аргументів в цьому німецькій стороні додали положення, які пов'язані з необхідністю реальної оцінки стану злочинності, як в кожній європейській країні, так і на міжнародному європейському рівні. На нашу думку, і ми це неодноразово висловлювали, в останні декілька років положення з злочинністю на міжнародному рівні змінюється принципово. Причому мова йде не тільки про поширення такого виду злочинності, про безумовний зріст його масштабності. Потрібно звернути увагу на, якщо можливо так казати, принципову зміну пріоритетів такої злочинності. В першу чергу, це пов'язано з тим, що набувають необхідних показників нові, більш організовані, більш системні види злочинів. Процеси глобалізації, при наявності усіх позитивних показників, в певній мірі створюють умови для надання більшої «якості» злочинній діяльності, коли, наприклад, перетинання кордонів і не має безпосереднього їх фізичного «подолання», бо це здійснюється на рівні певних псевдофінансових умов, обманних фінансових документів і т. і. Реальність цього починають добре розуміти і правники. Саме необхідність фахового розуміння таких процесів, розроблення відповідного законодавства, обговорення цих проблем з практиками в основному ініціювало необхідність проведення такої конференції.

Потрібно спеціально підкреслити, що багато відомих українських фахівців вже добре розуміють таке становище. Відтак, незважаючи на те, що прийняти відповідне рішення про участь у конференції необхідно було в стислі терміни, оскільки конференція проводилась на початку нового навчального року, оргкомітет конференції дуже вдячний відомим вітчизняним вченим за те, що вони прийняли участь у цій конференції та виступили з блискучими науковими доповідями. Всім їм наше шанування і вдячність за участь у цій конференції.

Окрема вдячність президенту Російської кримінологічної асоціації д. ю. н., проф., заслуженому юристу РФ Азалії Іванівні Долговій за участь у цій конференції. Шановна Азалія Іванівна багато років є президентом Російської кримінологічної асоціації. Ця асоціація, на відміну від багатьох схожих громадських організацій, дуже багато років є дійсно продуктивною науково-консультаційною організацією, яка приймає безпосередню участь в обговоренні багатьох складних проблем, пов'язаних з проявами злочинності. І Азалія Іванівна багато років плідно направляє діяльність цієї організації. Представляючи її нашим закордонним колегам, я сказав слова, які з задоволенням зараз повторюю: «Коли ми кажемо кримінологія, ми маємо на увазі Долгову, коли ми кажемо Долгова, ми маємо на увазі кримінологію».

Окремо потрібно подякувати колегам з Молдови. Серед них, поряд з представниками вищих навчальних закладів, були колеги з вищих судових і правоохоронних органів, які виступили з якісними доповідями. І обговорюючи сумісні проблеми, ми добре розуміли, що багато в чому вони знаходяться в більш складному становищі, тому що дуже часто повинні застосовувати закон в достатньо складних соціальних умовах, що потребує не тільки відповідної кваліфікації а й, для збереження прав і свобод людини, необхідності в додатковій «обережності».

Така проблематика цієї конференції та фаховий склад її учасників дали змогу розглянути багато складних проблем. В усякому разі, основна увага була сконцентрована на низці взаємопов'язаних проблем, в тому числі: про єдине правове поле,

спільність та розмежування в процесах гармонізації та уніфікації, наднаціональне та національне законодавство, завдання законодавчої техніки і методики, сучасні завдання юридичної науки, тощо.

Жваве обговорення усіх цих проблем дало змогу не тільки прийняти відповідні рекомендації. Учасники конференції висловили думку, що рівень та організація цієї конференції можливо вважати тільки початком обговорення поставлених проблем для надання цьому необхідної системності та виваженості.

Модератор конференції з української сторони
доктор юрид. наук, доктор теології, професор,
член-кореспондент Національної академії
Правових наук України, заслужений діяч
науки і техніки України
Є. Л. Стрельцов